

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

LEGAL ANALYSIS OF ADMINISTRATIVE LEGAL ENTITIES IN THE SPHERE OF DIVINE ENERGY

Корольова А.А., аспірантка кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права

Державний торговельно-економічний університет

Прийняті Верховною Радою України нормативно-правові акти адміністративно-правового регулювання виробництва енергії з використанням відновлюваних джерел енергії потребують приведення їх до міжнародних стандартів. Державна політика України є важливою складовою стратегії Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання [1]. Важлива роль механізму підтримки та інструментів стимулювання відновлюваної енергетики полягає в боротьбі за зменшення шкідливих викидів за допомогою використання відновлюваних джерел енергії. Стаття присвячена аналізу наукових досліджень та нормативно-правової бази поняттю суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики. Суб'єкти відіграють основну роль у регулюванні адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики шляхом здійснення управлінських функцій, координації управлінських та здійснення контрольних повноважень. У цій статті запропоновано власне визначення поняття суб'єкта адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики, а саме: це учасники правовідносин, між якими розподілено права та обов'язки з приводу стимулювання відновлюваної енергетики.

Для розуміння їхніх повноважень та обов'язків важливо чітко визначити місце кожного суб'єкта в системі адміністративно-правових відносин. У статті визначивши місце кожного суб'єкта адміністративно-правових відносин, розкривши повноваження та обов'язки. Зокрема виокремлено дві групи таких суб'єктів. До першої належать – органи державної влади. До другої – фізичні або юридичні особи (установи, підприємства та організації), що займаються виробництвом, торгівлею та споживанням відновлюваної енергії. Тобто, такими суб'єктами адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики можуть бути споживачі електроенергії, які мають право обирати постачальників відновлюваної енергії, брати участь у грантових програмах фінансування та аукціонну модель продажу «зеленої» електроенергії для стимулювання сектору відновлюваної енергетики. Значна увага приділена аналізу державних органів влади у регулюванні та стимулюванні сектору відновлюваної енергетики для учасників ринку відновлюваної енергетики.

Ключові слова: відновлювана енергетика, альтернативна енергетика, адміністративно-правове регулювання, адміністративне право, суб'єкт адміністративно-правових відносин.

Normative legal acts of administrative and legal regulation of energy production using renewable energy sources require bringing it to international standards. The state policy of Ukraine is an important component of the strategy of the National Renewable Energy Action Plan for the period until 2030 and the action plan for its implementation [1]. An important role of the support mechanism and tools to stimulate renewable energy is to combat the reduction of harmful emissions through the use of renewable energy sources. The article is devoted to the analysis of scientific research and regulatory framework to the concept of subjects of administrative and legal relations in the field of renewable energy. Subjects play an important role in regulating administrative and legal relations in the field of renewable energy through the exercise of managerial functions, coordination of managerial and control powers. The definition of the concept of the subject of administrative and legal relations in the field of renewable energy should be considered as participants in legal relations, among which the rights and obligations regarding the stimulation of renewable energy are distributed.

To understand their powers and responsibilities, it is important to clearly define the place of each subject in the system of administrative and legal relations. In particular, it can be divided into two groups: public authorities and individuals or legal entities: institutions, enterprises and organizations engaged in the production, trade and consumption of renewable energy. In addition, the subjects of administrative and legal relations in the field of renewable energy can be electricity consumers who have the right to choose renewable energy suppliers, participate in grant financing programs and an auction model for the sale of "green" electricity to stimulate the renewable energy sector. Considerable attention is paid to the analysis of state authorities in regulating and stimulating the renewable energy sector for renewable energy market participants.

Key words: renewable energy, alternative energy, administrative and legal regulation, administrative law, subject of administrative and legal regulation.

Постановка проблеми. На сьогодні ситуація в Україні у сфері відновлюваної енергетики залишається складною внаслідок вторгнення Росії на територію України. Забезпечення національної безпеки є пріоритетом для кожної держави, а енергетична безпека є її складовою. Для цього необхідно проаналізувати законодавчі норми щодо чіткого розподілу повноважень та обов'язків між суб'єктами адміністративно-правових відносин, а також суб'єктів господарювання у сфері відновлюваної енергетики. В сучасній доктрині не достатньо приділено увагу вивченню та дослідженню питання поняття суб'єкта адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики та особливості суб'єктного складу адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики.

Стан дослідження. Окремими питаннями суб'єктів адміністративно-правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики в різні роки займалися такі науковці, як: Н. В. Дараганова, О. В. Максименко, А. А. Радчук, Д. О. Полухович, Л. В. Мелех та інші. Проте нові виклики потребують постійного моніторингу та забезпечення актуальних наукових досліджень.

Виклад основного матеріалу. Встановлено, що сучасна тенденція у енергетичному секторі переживає масштабну трансформацію, спрямовану на збільшення частки з використанням екологічно безпечними для клімату з застосування відновлюваних джерел енергії. Це зумовлюється глобальними викликами: скорочення викидів парникових газів та забезпечення енергетичної безпеки. Одним з невід'ємних елементів адміністративно-правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики виступають суб'єкти адміністративно-правових відносин. Це дослідження даного питання варто почати, хто може виступати «суб'єктом адміністративно-правових відносин» та які повноваження їм були надані законодавством.

Слід зазначити, що термін «суб'єкт» з точки зору адміністративного судочинства в п. 7 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України визначає, що «суб'єкт владних повноважень – орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, орган військового управління, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-

владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або надання адміністративних послуг» [2].

Погоджуюся із думкою Максименко О. В., який визначив, що «суб'єктами адміністративних правовідносин є органи держави, насамперед органи виконавчої влади, а також внутрішні частини їх апарату, органи громадських організацій, діяльність яких регулюється нормами закону, адміністрація підприємств, установ, організацій, а також органи місцевого самоврядування» [3]. Автори Ільєва Н. В. та Ковальчук О. М. вважають, що «суб'єкт адміністративного права може бути описаний як особа, яка володіє суб'єктивними правами і юридичними обов'язками, визначеними нормами адміністративного права та має потенційну здатність брати участь у адміністративно-правових відносинах» [4, с. 20].

На нашу думку, суб'єктом адміністративно-правових відносин є орган державної влади, який діє в межах своїх повноважень і виконує контрольні-наглядові функції, та фізична, юридична особа, які наділені адміністративною правосуб'єктністю.

Суб'єктом адміністративно-правових відносин є учасник, який має конкретні права і обов'язки. Це органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, об'єднання громадян та інші [3].

У теорії адміністративного права більшість науковців у своїх працях висвітлювали питання особливості «суб'єктів адміністративно-правових відносин» у певній сфері. Однак не так багато праць можна знайти у сфері відновлюваної енергетики чи використання відновлюваних джерел енергії. Хоча існує розбіжність між поняттям альтернативна енергетика та відновлювана енергетика, необхідно виділити поняття та перелік суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики. Схожу позицію, відображено у праці Бодак О. що «відновлювана енергетика, яка є частиною сектору альтернативної енергетики, за своєю природою є природним ресурсом» [5, с. 60].

Цікавою є концепція щодо особливості суб'єктів про яку зазначає, зокрема, Шендер Т. Ю., яка поділяє їх «на дві категорії: стимулюючого суб'єкта, тобто того, хто стимулює, а також стимульованого суб'єкта, тобто того, кого стимулюють» [6, с. 44].

Суб'єктами адміністративних правовідносин у сфері відновлюваної енергетики є учасники, які відповідальні та забезпечують функціонування, організацію та адміністрування електронної системи: адміністратор, оператор, електропостачальник, оператор малої системи розподілу, ринку та системи передачі і розподілу, організатор електронного аукціону, постачальників також необхідно віднести, які споживають та виробляють електричну енергію, а саме: вразливі (побутові) та захищені споживачі, виробник електричної енергії, а наостанок органи державної влади, які здійснюють управління у сфері відновлюваної енергетики.

За висновками Полухович Д. «суб'єктами адміністративно-правових відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії є учасники таких відносин, які наділені адміністративною правосуб'єктністю, реалізуючи суб'єктивні права та/або виконуючи суб'єктивні обов'язки. До таких належать: органи державної влади, які формують та реалізують державну політику у сфері використання альтернативних джерел енергії через свої управлінські, контрольні та наглядові функції; органи місцевого самоврядування; суб'єкти господарювання різних форм власності та організаційно-правових форм у галузі альтернативних джерел енергії» [7, с. 118].

Більш того, цілком слушно Олійник Б. зауважує, що «суб'єктами адміністративно-правових відносин, що виникають на первинному ринку електричної енергії є фізичні

та юридичні особи (ліцензіати відповідних ліцензійних умов провадження господарської діяльності) та суб'єкти владних повноважень (органи державної влади, які безпосередньо здійснюють адміністративно-правове регулювання ринку електричної енергії, а саме: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство енергетики України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, Антимонопольний комітет, Аукціонний комітет, Державна інспекція енергетичного нагляду України та деякі інші)» [8, с. 143].

Опираючись на міркування науковців, ми вважаємо, що, суб'єкти адміністративно-правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики – це учасники, які наділені адміністративною правоздатністю з метою формування та реалізації державної політики у сфері відновлюваної енергетики через призму використання відновлюваних джерел енергії.

Як справедливо, зауважує Бодак О. «правові норми відновлюваної (альтернативної) енергетики регулюють суспільні відносини, що виникають між суб'єктами господарювання, а також між державою і юридичними та фізичними особами з приводу виробництва, зберігання, транспортування, постачання, передавання і споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної та енергетичної безпеки у сфері альтернативної енергетики» [5, с. 60]. Такої ж точки зору погоджуються Мелех Л. та Нагірняк О., що «закономірно класифікувати цей інститут як міждгалузовий (комплексний) інституту права, оскільки він включає не лише норми екологічного права, а також норми енергетичного, господарського, адміністративного, цивільного, фінансового, транспортного, митного та інших галузей права» [9, с. 160].

Суб'єкти адміністративного права відіграють важливу роль у регулюванні адміністративно-правових відносин, здійснюючи контрольні-наглядові повноваження у сфері відновлюваної енергетики, а також вирішення адміністративних правопорушень за участю фізичних та юридичних осіб у різних сферах. Для розуміння їхніх повноважень важливо з'ясувати повноваження кожного суб'єкта в системі адміністративно-правових відносин.

До системи суб'єктів, які здійснюють управлінські, контрольні та наглядові функції у сфері відновлюваної енергетики можна віднести головними: Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Міністерство енергетики України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Ми погоджуємося із думкою Полухович Д., що до суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері використання альтернативних та відновлюваних джерел енергії належать: «1) органи державної влади, їх структурні підрозділи та посадові особи, які формують та реалізують державну політику у сфері використання альтернативних джерел енергії через управлінські, контрольні та наглядові функції (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство енергетики України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, Державна регуляторна служба України, Антимонопольний комітет України, Державна інспекція енергетичного нагляду України); 2) органи місцевого самоврядування; 3) суб'єкти господарювання різних форм власності та організаційно-правових форм у галузі використання альтернативних джерел енергії» [7, с. 113].

Більш обґрунтовано видається позиція Дятлова В. В. та Петрик І. В., що «діяльність органів публічної влади та бізнес у сфері відновлюваної енергетики є взаємозалежною, оскільки владні структури не володіють достатніми коштами для інвестування у відновлювану енергетику на рівні, який забезпечував би виконання Україною взятих на себе зобов'язань щодо збільшення частки ВДЕ в енергобалансі, а бізнес без підтримки влади не може реалізовувати свої проекти» [10, с. 24].

Однією з основних проблем державно-управлінської діяльності у сфері енергетики є необхідність розмежування повноважень різних органів виконавчої влади, які здійснюють контрольно-наглядову діяльність у сфері відновлюваних джерел енергії.

У своєму науковому дослідженні Радчук А. А. зазначив, що «основними суб'єктами публічної адміністрації є органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, основою сферою діяльності яких є управління публічними справами. Суб'єкти публічної адміністрації є неодмінною частиною єдиної державної влади, розділеної на відповідні гілки, спрямовані на втілення цінностей, цілей та потреб суспільства та його окремих членів як користувачів послуг адміністративних структур» [11, с. 429].

Хотіли б зосередитися на особливості суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики за такими групами: 1) органи законодавчої влади, органи виконавчої влади та центральні органи виконавчої влади; 2) фізичні, юридичні особи та фізичних осіб-підприємців.

Насамперед головним, хто здійснює державні регуляторні функції є: Верховна Рада України, яка забезпечує правове регулювання діяльності в енергетичному секторі (встановлює повноваження державних органів, основні права та обов'язки учасників ринку, гарантії для «зелених» тарифів тощо). Кабінет Міністрів України, який здійснює правове регулювання ринку електроенергії (затверджує правила користування електроенергією, план дій з відновлюваної енергетики на певний період року тощо; затверджує перелік товарів, ввезення яких на територію України здійснюється на пільгових умовах).

До органу законодавчої влади відноситься парламент – Верховна Рада України, відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону України «Про альтернативні джерела енергії», Верховна Рада України «визначає основні напрями державної політики у сфері альтернативних джерел енергії та здійснює законодавче регулювання відносин у ній» [12]. Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законів України у сферах енергетики і теплопостачання щодо удосконалення окремих положень, пов'язаних із веденням господарської діяльності та дією воєнного стану в Україні», який створює умови для відновлення та зміцнення енергетичної системи країни; стимулювання встановлення генеруючих установок, що виробляють електричну енергію з відновлюваних джерел енергії, містить правові норми, що регулюють правовідносини під час дії воєнного стану, та передбачає норми бронювання потужності [13].

По-друге, вищим органом виконавчої влади є Кабінет Міністрів України, який спрямовує і координує роботу міністерств та інших органів виконавчої влади, відповідно до ч. 2 ст. 4 та ч. 1 ст. 5 Закону України «Про альтернативні джерела енергії», «Кабінет Міністрів України та інші уповноважені органи виконавчої влади в межах повноважень, здійснюють: державну політику у сфері альтернативних джерел енергії. Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснює Кабінет Міністрів України чи за його дорученням спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади. Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснюється шляхами, передбаченими ч. 2 ст. 5 Закону України «Про альтер-

нативні джерела енергії»» [12]. Кабінет Міністрів України видав розпорядження від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року», з метою впровадження Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2018/1999 від 11 грудня 2018 р. про управління Енергетичним Союзом і пом'якшення наслідків зміни клімату, про внесення змін до регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 663/2009 і (ЄС) № 715/2009, директив Європейського Парламенту і Ради 94/22/ЄС, 98/70/ЄС, 2009/31/ЄС, 2009/73/ЄС, 2010/31/ЄС, 2012/27/ЄС і 2013/30/ЄС, директив Ради 2009/119/ЄС і (ЄС) 2015/652 і про скасування Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 525/2013 [14].

Наступним третім суб'єктом адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики хочемо відокремити – Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до ст. 1 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» [15]. Також у ст. 2 цього ж Закону закріплює сферу діяльності у сфері енергетики: «1) діяльності з виробництва, передачі, розподілу, розподілу малими системами розподілу, постачання електричної енергії, зберігання енергії, агрегації; 2) діяльності з організації купівлі-продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, забезпечення купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом, трейдерської діяльності; 3) діяльності з транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), надання послуг установки LNG, постачання природного газу; 4) діяльності з транспортування нафти, нафтопродуктів та інших речовин трубопровідним транспортом» [15].

Таким чином, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг виступає державним регулятором у сфері енергетики та комунальних послуг з метою забезпечення інтересів споживачів та суб'єктів господарювання. Також необхідно згадати, що Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг здійснює такі основні державні регулятори, а саме: видає ліцензії та здійснює контроль за дотримання ліцензійних умов у сфері енергетики та комунальних послуг; здійснює нормативно-правове регулювання у сфері енергетики; здійснює державний контроль та застосування заходів впливу та встановлює державні регульовані ціни і тарифи на товари (послуги) суб'єктів природних монополій та інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг.

Спасенко К. О., визначила, що «діяльність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, можна розкривати через її внутрішнє та зовнішнє спрямування, тож варто виокремити два види контролю – внутрішній та зовнішній. Внутрішній контроль стосується контрольних повноважень для врегулювання питань усередині цього суб'єкта публічного адміністрування. Зовнішній контроль здійснюється щодо інших суб'єктів, уповноважених здійснювати державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг» [16, с. 81].

Також до суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики входить Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (далі – Держенергоефективності), що здійснює державне регулювання у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження та альтернативних видів палива, згідно з п. 1 положення Держенергоефективності [17]. Фактично Держенергоефективності здійснює впровадження державної політики

у сфері ефективного використання енергетичних ресурсів; забезпечує правове регулювання у сфері використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження та альтернативних видів палива та надає послуги адміністративного характеру стосовно енергоефективності й енергозбереження [17].

Окремо хотілось виділити організаційну структуру Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України, згадану у своїй роботі автором Шведун В. О. «Держенергоефективності складається з таких департаментів: департаменту технічного регулювання енергоефективності; департаменту стратегічного розвитку; департаменту відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива; управління інвестиційної діяльності у відновлювальній енергетиці; управління реформування енергоефективності та енергозбереження; управління енергетичного менеджменту та стандартизації; управління державної експертизи; управління технологічного регулювання та стимулювання; управління проектного менеджменту та міжнародного співробітництва; управління державних програм та імплементації вимог ЄС; управління моніторингу та інформатизації; управління заміщення традиційних видів палива; юридичне управління; управління комунікації та зв'язків із громадськістю; управління фінансування, бухгалтерського обліку та звітності» [18].

Наступним суб'єктом адміністративно-правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики є Міністерство. Насамперед можна відокремити: Міністерство енергетики України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства фінансів України, що забезпечують формування державної політики у сфері ефективного використання, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Кожне Міністерство діє в межах положення, які затверджені Кабінетом Міністрів України.

Так, одним із основних суб'єктів адміністративно-правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики є Міністерство енергетики України (далі – Міненерго України), що «забезпечує формування державної політики у відповідній сфері та контролює її реалізацію та є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Серед завдань Міненерго України у сфері відновлюваної енергетики є: забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів газового палива, паливно-енергетичному комплексі; у сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та теплопостачання, а також використання ядерної енергії та радіаційної безпеки; забезпечення збільшення частки відновлюваних джерел енергії

та альтернативних видів газового палива в енергетичному балансі України, закріплено у пункті 2 та 3 Положення про Міністерство енергетики України» [19].

Отже, Міністерства керуються виключно нормами законодавством України та здійснюють контроль у сфері відновлюваної енергетики в межах наділеними повноваженнями.

Важливу роль серед суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики відіграють самі учасники ринку електричної енергії. Відповідно до статті 1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» та Закону України «Про ринок електричної енергії», можна зробити висновок, що виступають на ринку електричної енергії суб'єктами: «оператор електронного майданчика», «виробник електричної енергії», «споживач», «гарантований покупець електричної енергії (гарантований покупець)», «електропостачальник», «оператор системи передачі», «оператор ринку», «активний споживач», «постачальник універсальних послуг», «побутовий споживач», «малий побутовий споживач» та інші [12; 20].

Підсумовуючи висновки щодо суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики, можна сказати, що ефективне реалізацію державної політики у сфері відновлюваних джерел енергії залежить від реалізації державної політики у сфері відновлюваних джерел енергії різних суб'єктів адміністративного права та механізми стимулювання розвитку відновлюваної енергетики.

Висновки. Відповідно до проведених досліджень, слід узагальнити, що суб'єктами адміністративно-правових відносин в сфері відновлюваної енергетики є органи державної влади (законодавчої та виконавчої гілки), що виконують відповідні функції, в тому числі регуляторну та контролюючу, фізичні та юридичні особи. Слід зауважити, що перед Україною сьогодні стоїть чимало викликів, а тому саме на нашу країну, як один з суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері відновлюваної енергетики, покладено ґрунтовну функцію по здійсненню аналізу та реалізації подальших кроків у вирішенні поставлених завдань в розрізі викликів сьогодення.

Враховуючи воєнний стан, що був введений на території України та який діє по сьогоднішній день, зладжена робота всіх суб'єктами адміністративно-правових відносин в сфері відновлюваної енергетики є ключем до подолання кризи в даній сфері. Забезпечення належної нормативно-правової бази з боку органу законодавчої влади, виконання на належному рівні контролюючої функції органів виконавчої влади та дотримання встановлених норм з боку споживачів, постачальників та самої держави є запорукою підтримки відновлюваної енергетики як в умовах воєнного стану, так і в пост воєнний період.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 761-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-%D1%80#Text> (дата звернення 09.01.2025).
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2025 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення 09.01.2025).
3. Максименко О. В. Особливості суб'єктів адміністративних правовідносин в теорії адміністративного права. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/67-2.pdf> (дата звернення 09.01.2025).
4. Ільєва Н. В. та Ковальчук О. М. Класифікація суб'єктів адміністративного права та місце в ній адвоката. *Правова держава*. 2024. № 54. С. 18-25.
5. Бодак О. Місце альтернативних джерел енергії в системі об'єктів екологічного права України. *Підприємництво і господарське право*. 2017. № 7. С. 57-61.
6. Шендер Т. Ю. Правовідносини у сфері використання альтернативних (відновлювальних) джерел енергії. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 5. С. 40-46.
7. Полюхович Д. О. Суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 113-119.
8. Олійник Б. Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання первинного ринку електричної енергії України. *Юридичний вісник*. 2022. № 4. С. 141-148.
9. Мелех Л., Нагірняк О. Правове регулювання альтернативної енергетики в Україні. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки"*. 2021. № 2. С. 159-166.

10. Дятлова В. В. та Петрик І. В. Сучасні підходи до розвитку відновлювальної енергетики як складової інноваційної економіки України. *Економіка і організація управління*, № 2 (34), 2019 С. 20-27.
11. Радчук А. А. Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення прав військовослужбовців. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 428-431.
12. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text> (дата звернення 09.01.2025).
13. Про внесення змін до деяких законів України у сферах енергетики і теплопостачання щодо удосконалення окремих положень, пов'язаних із веденням господарської діяльності та дією воєнного стану в Україні: Закон України від 14.01.2025 № 4213-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4213-IX#Text> (дата звернення 09.01.2025).
14. Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2024-%D1%80#Text> (дата звернення 09.01.2025).
15. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Закон України від 22.09.2016 № 1540-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text> (дата звернення 09.01.2025).
16. Спасенко К. О. Контрольні повноваження національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. *Морська безпека та оборона*. 2024. № 1. С. 79-83.
17. Про затвердження Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України: постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/676-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 09.01.2025).
18. Шведун В. О. Розробка та впровадження державної політики України з енергозбереження й енергоефективності. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/8544/1/3.pdf> (дата звернення 09.01.2025).
19. Про затвердження Положення про Міністерство енергетики України: постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 № 507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 09.01.2025).
20. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text> (дата звернення 09.01.2025).